

פרשת ויקהל-פקודי - תשס"ו

איריס אוסטפלד-לוי

כ ל הסיפור מתחיל כמה פרשות קודם. אלוהים מורה: "וַעֲשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשָׁכַנְתִּי בְּתוֹכְכֶם" (שמות כה, 8 - פרשת תרומה) ובפרשות ויקהל ופקודי, לאחר תהליך עיכול ארוך, הדברים קורים.

פרשות ויקהל ופקודי הן סיפור הפקה מדהים. הן גם סיפור על כיצד רוקם לו חזון עור וגידים. סיפור על איך יוצרים מקום קדוש, ללא איזכור המושג. סיפור על מה הם החומרים הפיזיים והרוחניים הנדרשים ליצור משכן, שבו הקודש הקולקטיבי יוכל לשכון בלא שאיכות הקדושה תתבטל ובלא שהאנשים ישלמו בחייהם.

איך יוצרים במקום חסר גבולות, שבו אפילו המצע עליו דורכים עף ברוח, מקום בטוח? איך אנשים, שלא מזמן הפכו לעם, ליתר דיוק נמצאים מיד לאחר טקס ההתבגרות שלהם כעם, מצליחים לעשות זאת נכון מבלי "לחלן", מבלי "להתחרד", ומבלי לקצץ בנטיעות? אני חושבת שהתשובות נמצאות בכמה רמות.

ראשית - האדריכלות של האוהל והמשכן - מלאכת מחשבת עמוסה בפרטי פרטים הקשורים יחד לשלם אחד מורכב ומיוחד. זהב, כסף, בדים יקרים ואבנים טובות נשפכו שם כמים. אין ספק שיש קשר בין חומר לרוח, וכשזה נעשה נכון - נעתקת בו הנשימה, ואין ספק שאילו היה שורד, היה המשכן אחד מפלאי תבל.

שנית - שיתוף פעולה. רק במקום שיש בו שותפות אמיתית ולהט יצירה משותפים – תשרה הקדושה. ההתגייסות, הנתינה, הבנייה והיצירה - נעשים כולם מתוך רוח התנדבות (בדגש על הרוח ובמעשה של חומר) של נשים וגברים כאחד, ללא העדפה ג'נדרית, ללא הדרה. כולם וכולם ראויים במידה שווה. הפוליטיקה נשארת מחוץ למרחב הקדוש של העשייה.

שלישית - שתי איכויות הובילו את יצירת המשכן כמקום הקדוש, ורק איכויות אלו יכולות ליצור מרחב בין אדם לאדם ובין אדם לאלוהיו: חכמה ולב. פעמים רבות חוזרים הביטויים: "חֶכֶם לִבִּי", "נִשְׂאוּ לְבָבִי", "אִשָּׁה חֶכְמַת לֵב", "נִשְׂא לִבָּי", "בְּחֶכְמָה טוֹי", "אִישׁ נְאֻשָׁה אֲשֶׁר נָדַב לְבָסִי", "חֶכְמַת לֵב", "חֶכְמָה וְתַבּוּנָה", "חֶכְמָה בְּלִבּוֹ"...

מהי חכמה? מהו לב? ומהו הדבר הכה מיוחד הזה - חכמת לב? בעיניי, חכמת לב היא האיכות המכוננת את הקדושה. מקום קדוש הוא מקום שבו חוברים יחד הכוונה והרגש ונותנים לו את המשמעות הזו. במילים אחרות, שום מקום - ולא משנה מה גודלו וכמה זהב הוא שוקל, לא משנה כיצד נוצר ואילו כוונות טובות הובילוהו - לא יוכל ליצור בלב הנוכח בו את תחושת הקדושה והייחוד. כדי שרגע במקום יהפוך לקדוש חייב האדם התכוונות כנה ונקייה מרפלקסיה ומציניות, כוונה הבוחרת להכתיר, חכמה להאדיר את הרגע והמקום, ולב שיתן לעצמו להרגיש את מלוא עוצמת הנוכחות. חכמת לב, לפי הסתכלות זו, היא איכות

פנימית המאפשרת את שחרור תודעת היומיום על קרקע המציאות וכניסה אל סוג של טראנס, אל מרחב ה"קדושה". חכמת הלב לוקחת בעלות על מתן ערך ומשמעות לפרקים נעלים בחיינו.

לא בכדי שזור הביטוי "חכמת הלב" לאורך כל תהליך יצירת המשכן, מרגע הקריאה להתגייס ועד לסוף מעשה היצירה. בתהליך היצירה, ובהדהוד מקביל במעשה הקריאה את פרטי הבנייה, נוצרת בקורא תחושה של טראנס.

ובסופו: "וַיִּכַּס הָעֵנָן אֶת אֹהֶל מוֹעֵד וַיִּכְבֹּד ה' מְלֵא אֶת הַמִּשְׁכָּן" (שמות מ, לד). ♦